THOMAS LANGMANN VE **MICHEL HAZANAVICIUS** SUNAR

Kazananı olmayan bir savaş, kaderine terkedilen bir ülke ve umudunu kaybetmeyen dört insan...

OSCAR ÖDÜLLÜ®
THE ARTIST
FİLMİNİN YÖNETMENİNDEN

OFFICIAL SELECTION
COMPETITION
FESTIVAL DE CANNES
2014

"ÇOK ÇARPICI BİR HİKAYE"
LE PARISIEN

"GÖZYAŞLARINIZI TUTAMAYACAKSINIZ"
STUDIO CINÉ LIVE

"OLAĞANÜSTÜ BİR SİNEMA ŞÖLENİ"
PREMIERE

BÉRÉNICE BEJO

ANNETTE BENING

The Search
Arayış

bir **MICHEL HAZANAVICIUS** filmi

MAXIM EMELIANOV ZUKHRA DUISHVILI VE **ABDUL KHALIM MAMATSUIEV**

THOMAS LANGMANN VE MICHEL HAZANAVICIUS SUNAR BİR LA PETITE REINE LA CLASSE AMERICAINE FRANCE3 CINEMA ORANGE STUDIO WILD BUNCH SEARCH PRODUCTION SARKE STUDIO/GFIG ORTAK YAPIMI CANAL+ CINE+ FRANCE TV KATILIMIYLA WORLDVIEW ENTERTAINMENT WESTART INVEST NJJ CAPITAL SOFITVCINE İŞBİRLİĞİYLE BİR MICHEL HAZANAVICIUS FİLMİ **"THE SEARCH"** GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ GUILLAUME SCHIFFMAN AFC YAPIM TASARIM EMILE GHIGO ADC KURGU ANNE-SOPHIE BION MICHEL HAZANAVICIUS OYUNCU SEÇİMİ HERVE JAKUBOWICZ KOSTÜM LES RINCALI SES JEAN MINONDO AFSI NADINE MUSE SELIM AZZAZI ARMELLE MAHE GERARD LAMPS POSTPRODÜKSİYON YÖNETMENİ FRANK METTRE ANA YAPIMCI DANIEL DELUME SENARYO MICHEL HAZANAVICIUS DİYALOG UYARLAMA MICHEL HAZANAVICIUS THE PRAESENS-FILM AG VE TURNER ENTERTAINMENT COMPANY MOTION PICTURE'IN "THE SEARCH" (1948) FİLMİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR ORTAK YAPIMCILAR EMMANUEL MONTAMAT YVES BOUVIER ANA YAPIMCILAR CHRISTOPHER WOODROW MOLLY CONNERS MARIA CESTONE SARAH E JOHNSON YAPIMCI THOMAS LANGMANN MICHEL HAZANAVICIUS YÖNETMEN MICHEL HAZANAVICIUS

©2014 La Petite Reine, La Classe Américaine, France 3 Cinema, Orange Studio, Wild Bunch, Search Production, Sarke Studio/GFIG

TÜRKİYE HAKLARI © FİLMARTI FİLM www.filmarti.com.tr

facebook.com/FilmArtiFilm twitter.com/FilmArtiFilm youtube.com/FilmArtiFilm vimeo.com/FilmArtiFilm instagram.com/FilmArtiFilm

Sinopsis

İkinci Rus-Çeçen Savaşı. Yıl 1999. Arayış, kaderin acımasız oyunuyla hayatları kesişen dört insanın çarpıcı hikâyesi.

Bir Çeçen köyünde yaşayan ve gözleri önünde anne-babasının Rus askerleri tarafından kurşuna dizilişine tanık olan Hadji… Bölgede göreve giden Avrupa Birliği Heyeti Sorumlusu Carol… Savaşın ortasında kardeşi Hadji'yi bulmaya çalışan ablası Raissa…

Tutuklanıp Rus ordusuna katılmak zorunda kalan ve hayatı alt üst olan 20 yaşındaki Kolia… Her biri yavaş yavaş bu acımasız savaşın kurbanlarına dönüşen dört insanın yürek burkan hikâyeleri…

SÉLECTION OFFICIELLE
COMPÉTITION
FESTIVAL DE CANNES

Thomas Langmann ve **Michel Hazanavicius**
sunar

Bérénice Bejo Annette Bening

Arayış

Yazan ve Yöneten
Michel Hazanavicius

Maxim Emelianov Zukhra Duishvili Abdul-Khalim Mamatsuiev

133 dakika - Fransızca, İngilizce, Rusça, Çeçence - Renkli - Digital Dolby 5.1 - Fransa/Gürcistan – 2014

LA PETITE REINE, LA CLASSE AMERICAINE, FRANCE 3 CINEMA, ORANGE STUDIO, WILD BUNCH, SEARCH PRODUCTION, SARKE STUDIO/GFIG ORTAK YAPIMI

The Praesens-Film AG ve Turner Entertainment Company'nin
"The Search" (1948) filminden esinlenilmiştir.

23 OCAK'TA SİNEMALARDA

ARTİST'ten sonra bu olağanüstü deneyimi devam ettirmek ve bir yapımcı olarak Michel'e ARAYIŞ gibi güçlü ve iddialı bir filmi yapma yollarını sunmak arzusu içindeydim.

Yapımcılık işinde minnet duyduğum şey, bir yönetmene tüm filmleri boyunca eşlik edebilmektir, tıpkı babamın da Milos Forman ve Jean-Jacques Annaud'a eşlik ettiği gibi.

Siyah beyaz sessiz bir filmden, çağdaş bir konu üzerine kurulmuş, içinde beş dil barındıran hümanist bir filme geçiş yaparak, ARAYIŞ filmini işbirliğimizin ikinci evresi olarak görüyorum.

Böyle eşsiz bir proje için Michel tekrar sıfırdan başladı. Bizi birleştiren asıl şey risk almaktı. Bir yapımcı olarak böyle bir filmi finanse ederken aldığımız riskle işimizi yapıyorsak, yönetmen olarak Michel de aynı riski almış oluyor. Sonuçta Michel, bu sene Cannes'da resmi bölümde hem de yarışma filmi olarak sunmaktan büyük onur duyduğumuz harika bir film yarattı.

Aslında benim de film yapma nedenim, yetenekli bir yönetmene en iyi koşullar altında kendini ifade etme imkanı sunmaktır.

Thomas Langmann

Michel Hazanavicius

ile söyleşi

ARTİST, kendinizi ARAYIŞ kadar zor ve iddialı bir projenin içine atma güvenini sağlamak için size nasıl bir özgürlük sağladı?

Proje uzun süredir vardı ama bana çok karmaşık geliyordu. Oscar olmasaydı, gerekli bütçeyi bulmak imkânsız olurdu. ARAYIŞ hem ticari olabilecek hem de sinemayı seven herkese ulaşabilecek bir film, doğruyu söylemek gerekirse yönetmen olarak tam olmak istediğim yerde bir film diyebilirim.

İkinci Çeçen Savaşı hakkında film yapmanızın nedeni nedir?

Bu noktada birkaç unsur rol aldı. 2004 yılında yardımcı senaristliğini ve ortak yapımcılığını yaptığım RUANDA: SOYKIRIMIN HİKAYESİ belgeselini Raphaël Glucksmann, David Hazan ve Pierre Mezerette'yle beraber yaptık. Raphaël, Çeçenistan'daki olaylar hakkında kamuoyunda farkındalık yaratmaya çalışan birkaç Fransız aydınından biri olan André Glucksmann'ın oğlu. Benim de Çeçenistan'daki durumdan böyle haberim oldu. Sanırım Litvanya'da, bu bölgede doğmuş bir Yahudi ve İkinci Dünya Savaşı'nı yaşayanların torunu olarak ARAYIŞ bana bu hikâyeyi çekme yolunu açtı.

Soykırımdan kurtulmuş Ruandalı bir arkadaşım, Kenya Dadaab'da 400.000 kişiyi barındıran bir mülteci kampında Sınır Tanımayan Doktorlar Örgütü'nde çalışan arkadaşlarından birinin e-postasını iletti. E-postanın son cümlesi beni çok etkilemişti: "Belgesellerden çok, gerçek hikâyeler anlatan filmlere ihtiyacımız var, böylece insanlar neler olduğunu anlar ve bunun üzerine harekete geçer."

Aslında uzun zamandır Çeçenistan'la ilgili bir film yapmak istiyordum, özellikle de bu, tüm Çeçenler teröristtir diye bilinen bu saçma teoriye karşı bir film olmalıydı. Ancak böyle bir hikâyeye nasıl yaklaşacağımı bilmiyordum, sadece bir savaş filmi olması gerektiğini biliyordum. Nicolas Saada bana Fred Zinnermann'ın THE SEARCH'ünü (1948) gösterdiğinde hala düşünme evresindeydim.

THE SEARCH, kamplardan kaçan ve Berlin'de harabelerin ortasında bir askerle tanışan küçük bir çocuğun hikâyesini anlatan bir melodram. Kamplardan kurtulmuş annesi de tüm Avrupa'da oğlunu arar. Bu güzel filmi izledikten sonra filmi dram olarak çekmenin en iyi yaklaşım olacağına ikna oldum.

Filminiz, ARAYIŞ (1948) filminden esinlenmiş olabilir ancak bariz farklar var.

Tabii ki de; eski ARAYIŞ filmindeki belgesel kısmının, ciddi dış sesin, İsa imajındaki annenin, çocuğun İngilizce öğrenme hızının hepsinin modası geçti. Hikâyeyi anlatmak için farklı yollar bulmalıydık. Ben ayrıca filmin konusunu genişletmek istedim, tek bir bakış açısına bağlı kalarak kendimi sınırlandırmak istemedim. Çeçenlerin hepsinin terörist olmadığını göstermeye çalışırken, Rusları da Çeçenlerin katiliymiş gibi gösteremezdim. Ama insanları katillere dönüştürmek için sistemin onlara nasıl baskı uyguladığını da göstermek istedim.

Başka kaynaklarınız ya da esin kaynağınız neydi?

Ordu tarafından yaratılan bir katil için FULL METAL JACKET tabii ki. Belki de daha çok, Arkady Babchenko'nun kitabı 'One Soldier's War in Chechnya'dan esinlendim. Gerçek bir yazar tarafından sert bir dille anlatılan Mozdok kışlalarındaki hayatın tasviriydi bu kitap. Kitap biraz bana Primo Levi'nin 'Bunlar da mı İnsan?' kitabını hatırlatır. Çeçenistan'la ilgili çok az belgesel var. Bir travmadan sonra bir kişinin yavaş yavaş nasıl hayata döndüğünü anlamak için, bir yandan Anna Politkovskaïa'nın siyasi kitaplarını okudum, diğer yandan çocukların direncini anlamak için Boris Cyrulnik'in kitaplarını okudum. İki Çeçen arkadaşım da, tanık ifadelerini topladı ve bana gönderdi.

Filmi neden Gürcistan'da çekmeyi tercih ettiniz?

Ukrayna'daki direnişi anlatan ORANGE 2004 isimli bir belgeselin ortak yapımcısıydım. Filmin yönetmeni Raphaël Glucksmann ile birçok görüşmenin ardından, onu ziyarete gittiğim Gürcistan'da seti kurmaya karar verdik. Bir tarafında Kafkas Dağları diğer tarafında Çeçenistan'ın bulunduğu bu ülkeyi keşfetme fırsatım oldu. Hepimizin Çeçenistan hakkındaki düşüncelerine dayanarak ve onu çağrıştıran İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra yapılan ÜÇÜNCÜ ADAM, GÜNAHSIZ MELEK, THE SEARCH (1948), IT HAPPENED IN EUROPE filmlerindeki malzeme, doku ve kalıntılar içindeki dünyayı düşündüğümde aradığımız yer burasıydı. Karakterlerin duygusal durumlarını etkili bir şekilde ortaya koyacağına ikna olmuştum.

Hiç set kurmak zorunda kaldınız mı?

Biraz kaldım tabi. Barakalar Tiflis'in bir kasabasında bulunan gerçek barakalardı. Carole'ün apartmanı gerçek bir apartmandı sadece duvarları yıktık... Mülteci kampı için gerçek çadırları Kafkas Dağları'nın eteklerinde kurduk. Yeşil ekran kullanmayı reddettim: fazladan dijitallik eklemek istemedim. Orada olmak ve gerçek olarak çekmek istedim.

Ekip yarı Fransız yarı Gürcü müydü?

Evet. Yaklaşık 50 Fransız ve en az aynı sayıda Gürcü vardı. Küçük bir ekiple çalışacağımızı düşünmüştüm, ama hızla büyük bir ekibe dönüştü. Her zaman işlerin kolayca yapılabileceğini hayal ederim... Ama her şey karmaşıktı; ülke, ordu, çocuklarla film yapmak, amatör oyuncular, Fransızca, İngilizce, Çeçence ve Rusça olmak üzere sette dört dil...

Özellikle hangi zorluklarla karşılaştınız?

Aslında farklı çalışma kültürlerinden kaynaklanan lojistik problemler.

Gürcistan bir zamanlar SSCB'nin stüdyosuymuş ama ülke bugün yapılan filmlerin kültürüne pek sahip değil. Ben daha çok CNN ya da amatörler tarafından çekilen, kış mevsiminde geçen Çeçen Savaşı'nın görüntülerine aşinayım. Ancak Gürcistan'da hava Kasım'a kadar güzel. Guillaume Schiffman (görüntü yönetmeni) ve benim dışımda herkes bundan memnundu. Çekimin arka planının günışığında olduğunu gizlemek için çok fazla beklememiz, güneşin parlamadığı sokaklara geçmemiz, gölge yaratmak için büyük çerçeveler ya da kamyonlar kullanmamız gerekti. Durmadan koştuk ancak planlanandan daha az çekim yapabildik. Ama istediğimiz şeyleri de mümkün olduğunca yaptık!

Ayrıca, bir yönetmen olarak savaş, ölüm ve şiddeti ham olarak tasvir etmenin bana birçok sorun yarattığını düşünüyorum. Belli bir yere kadar kendimi baskı altında hissettim, galiba çatışma ve savaş üzerine ilk filmim olması bana büyük bir sorumluluk yüklüyordu. Özellikle de bir halkın tarihinin bir bölümünü anlatma sorumluluğu. Bu insanlardan biri olmadığım için, bu çok daha fazla bir yük. Bu yüzden, bu tarihi sunarken hiç hata yapma lüksüm olmadığını gerçekten hissettim. Bu da üzerimdeki baskıyı arttırdı...

Daha somut bir ifadeyle, bir yönetmen olarak bu sorunları ele alma seçenekleriniz nelerdi?

Temel güçlüklerden biri, filmin "kurmaca" ile "gerçekçilik" birleşimi olması her halükarda hassas bir durumdu. Profesyonel olmayan oyuncularla, her karakterin kendi dilini kullanarak, filmi doğal mekânlarında çekme seçimi açıkça bu zorlukları beraberinde getirir. Film açısından bakıldığında, görüntünün oldukça kaba ama detaylı olmasını istedim, yüz hatlarını, mekânlarımızın içeriğini ve o doğal yapısını korumak istedim. Gerçekten sinematografik bir görüntü olmalıydı ama savaş denildiğinde hepimizin aklına gelen şey çok gri, yıkık dökük görüntülerdir. Filmi dijital yerine bu şekilde çekme seçimi en baştan beri belliydi.

Diğer taraftan, filmin içerisinde yer alanlar için, filmde çalışan sorumlu arkadaşlardan bunun film olduğunu açık bir şekilde hissettirecek herhangi bir şeyin bulunmaması gerektiğini söyledim ve kaldırılmasını istedim. Örneğin "sempatik" şeyler veya aşırı aydınlatma, setin çok belli olduğu sahneler, aşırı sofistike saç modelleri, aşırı makyajlı yüzler gibi...

Filmde elde ettiğimiz görüntüyü sağlamak için pek çok test yaptık. Bu testlerde Guillaume Schiffman ve ben, bu özel dokuyu ve kaba efekti elde etmek için, onun daha önce Bernie (1996) filminde kullanmış olduğu "bleach bypass" yöntemini kullanmayı tercih ettik. Bu, çok hassas aydınlatma gerektiren bir yöntem. Çelişkili bir biçimde, "daha az ışıklı" havayı elde etmeye çalışmak daha çok çalışmayı gerektiriyor. Guillaume ve ben dördüncü kez birlikte çalışıyoruz ve ortaya çıkardığımız işler her zaman olağanüstü oluyor.

Dekupaj, çerçeveleme ve kamera hareketleri açısından, kendi koyduğum kurallara sadık kalmaya çalıştım. Bazen küçük hareketleri bile el kamerasıyla çekiyor, bazen de bütün bir sahneyi aynı kamerayla ve durağan çekiyorduk. Bütün buna benzer çekimler, normalden çok daha fazla çalışmayı gerektirse de genel olarak görüntülerin sade olduğu sahneler çekmek için çabaladım. Örneğin saldırı sahnesi, klasik bir savaş sahnesinden daha az gösterişli ama karaktere daha yakın bir sekanstı. İzlerken size basitmiş gibi gözükse de istediğimiz etkiyi yaratmak hiç de kolay olmamıştı.

ARAYIŞ, Rus askerlerin bir Çeçen ailesini infazını gösteren çok üzücü video görüntüleri ile başlıyor.

Evet. Her zaman filmlerdeki vahşi ölümlerin "ciddi " tasvirleri benim için sorun oldu. Ama böyle bir çatışmadan bahsedebilmek ve ona dokunabilmek için, bir noktada vahşeti dâhil etmek zorundasınız.

Bunu bir kere vermek yeterli, ama bu bir kere meselesi çok kritik bir durum. Kirli, pürüzlü görüntüler, el kamerası çekimleri, film formatı olmayan bir format; tüm bunlar bana en uygun görsel sunum gibi geldi. Bu beş dakikalık uzun çekim boyunca, kamerayı tutan benim... Zifiri karanlıkta birisinin "Kahretsin, bu niye çalışmıyor?" diye bağırarak başlaması hoşuma gitti. Filme bir başarısızlıkla başlama fikri hoşuma gitmişti. Ayrıca filmde zamanı belirtmek için ailenin ölümünü filmde iki kez görüyorsunuz; bu videoda ve daha sonrasında da filmde.

ARAYIŞ hem bir savaş filmi hem de bir dram. Ancak aynı zamanda neşeli, hatta komik anlarla harmanlanmış bir film. Bu sizden geldiği için şaşırtıcı değil, ancak burada sahneler komiklikten çok uzak.

Bunların komik anlar olduğundan emin değilim açıkçası... 2006 yılında, 24 yaşında iken, Florent Marcie ITCHKERİA'NİN OĞULLARI (THE SONS OF ITCHKERIA) adında müthiş bir belgesel çekti. Özellikle bombalama sırasında bazı kadınların pencerelerinden evdeki sorunlarını konuştuklarını görüyorsunuz... Ben bunu çok dokunaklı buldum, en kötü durumlarda bile insanlar birbirlerini güldürmek için çalışıyor. Florent Marcie'ye bu sahnenin kurmaca bir halini çekmek istediğimi söyledim. Kabul etti. Evet, kesinlikle bir uyuşmazlık var, ciddi bir sahnedeyken komediye küçük bir dokunuş var. Ama bana göre, asıl gösterilmek istenen nokta, en trajik durumların ortasında dahi geriye kalan insanlık.

Genel olarak konuşursak, cenazeler, ayrılıklar gibi trajik durumlar en komik anları içerir. Ayrıca filmlerimde sık sık yaptığım gibi klişelerle oynamak istedim. Özellikle de savaş tasviri klişeleriyle. Ben bir muharebe filmi istemedim. Klişelerle oynamak, saçmalama sınırında durmak demek.

Ben her zaman başarıya ulaşmanın nerede durduğunuzla ilgili olduğunu düşünürüm: içine düşmeden absürtlüğün sınırında durmak gibi.

ARAYIŞ her biri ayrıntılı ve birbirine paralel gelişen farklı hikâyeleri birleştiriyor. Farklı sesleri kullanarak yapılan anlatıma nasıl çalıştınız?

Matematiksel olarak ama öyle aşırı bir şey de değil. Her hikâyenin somut bir tutarlılığı olmalı, hikâye seyircinin ihtiyaç duyduğu şekilde mantıklı olmalı ve toplumun duygusal birlikteliği olmalı. ARAYIŞ'ın farklı hikâyeler arasında tema ve ilerleyiş açısından güçlü olduğunu umduğum bir uyumu var. Örneğin, çocuğun hikâyesinin gidişatı askerin tam tersidir. Biri ölümden toplumsal hayata giderken, diğeri toplumsal hayattan ölüme gider. Görsel olarak Hadji moloz, toz ve kalıntıların dünyasından daha temiz bir yere taşınır. Kolia tam tersini yapar ve bu da kaos ve yıkım ile sona erer.

Çok sesli anlatım büyük zamansal döngüler sağlar. Seyirciler bir karakteri yeniden gördüklerinde, bu süre zarfında değişmiş olabileceğini kabul etmeleri daha kolay olur. Ayrıca bütünlük için bu dinamikleri yaratmak gerekli; beşinciden ikinciye atlayamazsınız. Örneğin, askerlerin olduğu şiddet sahnelerinden Carole ve Hadji'inkilere geçiş biraz karışıktı. Bu ikisi arasında abla Raissa'nın hikâyesinin gerçekliğinin iyi bir basınç odası işlevi göreceğini farkettim.

Bu karmaşık anlatımın içine, bazı tanıklıkları da eklemeyi tercih ettiniz.

Yazım aşamasında, ARAYIŞ'ın ana temasının adanmışlık olduğunu düşündüm. Yine de şahitlik edenin kim olduğu, kimin konuştuğu hayati bir mesele oluyor.

Hikâyesini anlatmak Hadji'ye ne kazandırır? Bir olay gerçekleşirken, bu olayın kişisi kimse onun izleyici üzerinde belirli bir etkisi vardır. Hikâyenin gücü sürekli el değiştiriyordu, bu ARAYIŞ'ın en bariz meydan okumasıydı.

Bérénice Bejo'nun canlandırdığı Carole bir STK'da çalışır. Bu, THE SEARCH (1948) filmindeki Amerikan askerinin (Montgomery Clift) sizin filminizdeki versiyonu. Peki, bu dönüşüm neden?

THE SEARCH (1948)'ün sonunda asker, çocuğu evlat edinmediği zaman, seyirci onun için çok üzülmez. Clift güzel bir tanrı gibi görünür ve Amerika'ya geri döner... O bir erkek ve çocuk sahibi olmak için zaman kısıtlaması yok. Fakat evinden uzakta, kendini siyasi olarak bir işe adamış 35 yaşındaki kadın için, bir çocuk evlat edinmek yaşam tarzında radikal bir değişiklik anlamına gelir. Durum bu şekilde daha güçlü göründü. Karakterin erkekten kadına dönüşümündeki diğer sebep ise, Çeçenistan'daki kadın gazetecilerin, dernek üyelerinin, Rus askerlerin annelerinin genellikle erkeklerden daha cesur olmalarıdır.

Filmde birden fazla çatışma istedim; Ruslar/Çeçenler, siviller/askerler, yetişkinler/çocuklar ve aynı zamanda erkekler/kadınlar. Bu tarz filmler için, "batılı" hikâyelerin özellikle de Amerikan hikâyelerinin bu sınırlı, lokal hikâyelerden daha ilginç olduğunu söyleyen bir saçma düşünce var. Bununla ahlaki bir sorunum var. Carole'ın hikâyesi diğerlerinden daha güçlü olamazdı.

Carole ve Çeçen çocuk Hadji arasındaki ilişki gerçekten çok ustaca işlenmiş; daha önceden bildiğimiz bir yolu takip etmiyor. Örneğin, bir anne-oğul ilişkisi değil...

Carole ve Hadji'nin ilişkisiyle incelenen mesele batılıların rolü; tutumumuz nasıl olmalı, nasıl empati kurmalıyız? Başkalarının acılarını algılamak karmaşık bir şeydir.

Hadji, Carole ile aynı dili konuşmuyor, onu tanımıyor... Başta Carole'ın gönülsüz olmasını istedim, Hadji'nin 9 yaşında olmasını ve anne babasını henüz kaybetmiş olduğunun farkına varmadan onunla dalga geçmesini istedim. Beklenilenin tersini yapan insanlardan etkilenirim... Carole'ın da bu şekilde olmasını istedim, ancak daha temkinli olmasını, bazen "En azından ailenle bir sorunun yok" gibi talihsiz şakalar yapsa bile kendini bir yerde durduruyor.

Carole duygusal olarak kimseye bağlı değil, ne bir çocuğa ne de bir sevgiliye. Onun tüm bağlılığı aktivistlik ve siyasi yaşamı. O bu bağlılığının yüzeyselliğinin farkına varmaya başladığı anda, kişisel bir bağlılık doğuyor, ama sadece zihinsel değil daha çok duygusal bir bağlılık bu.

Carole'ın Avrupa Parlementosu Üyeleri'ni Çeçenistan'da yaşananlar hakkında uyarmaya çalıştığı Brüksel'deki konuşması, anlatmaya çalıştığınız konuyu çok iyi yansıtıyor.

Frank Capra filmlerinde veya mahkeme sahnesi olan dramlarda bunu çok görürdük; yönetmen, filmin mesajını kendisi iletmezse bir karakter aracılığıyla iletir. Ama burada hikâyeyi biliyoruz: Avrupa'nın hiçbir şey yapmadığını gösteren görkemli bir sahne gülünç olabilirdi. Carole'ın dikkati dağılır, dinleyicisi çok azdır ve başaramayacağının farkına varır. Sahne, uzun "resmi" çekimlerle başlar. Kafası karışmaya başladığı anda, ona daha çok yakınlaşırız ve odak uzaklığı kısalır.

Bir oyuncu için politik bir konuşma yapmak, öfkeyi canlandırmak hiç bir zaman kolay değildir. Teslim olmak zorundasınız, buna inandığınızı kabul etmelisiniz; bir kez daha, klişe ve absürt birbirinden çok uzak değildir. Bu sahneyi çekmeden önce Bérénice biraz korktu.

Teknik bir sorun ya da bir kaza olmadığı sürece ilk seferde oynamasına gerek olmadığını söyledim... Bu zor sahnede sevdiğim bir an var; Carole, neredeyse başarısızlığından zevk alırcasına, mahcup ve sahte bir gülümseme ile yukarıya bakar.

Küçük çocuğu canlandıran Hadji ve Rus ordusuna zorla katılan genç Kolia karakterlerini canlandıran Abdul-Khalim Mamatsuiev ve Maxim Emelianov'u nasıl seçtiniz?

Oyuncu yönetmenimiz Hervé Jakubowicz, 400 çocukla görüştü. Ben 50'sini gördüm ve Abdul-Khalim rol yapar gibi gözükmeden; korkuyu gerçekten canlandırabilen, gerçekten ağlayan tek çocuktu... Abdul-Khalim şaşırtıcı bir çocuk, tüm oyuncuların hayalini kurduğu özel bir oyunculuk yeteneğine sahip; ama bir çocuk olarak bunu nasıl yönlendireceğini bilmiyor. Bazen çok sabırlı olmamız gerekti.

Kolia için ise, yetenekli Rus oyuncuları bana sürekli anlatılmıştı, ama ben konu yüzünden Gürcistan ve Ukrayna'da aramaya başlamayı tercih ettim. İkna olmadım. Rus yanlısı bir film yapmadığımızı açıkça belirterek, Rusya'da bir oyuncu seçimi yaptık. Çok yetenekli oyuncular geldi. Olağanüstü seviyede bir oyunculuk gördüm, özellikle Maksim'den. Pek çok Rus oyuncu gibi, herhangi bir mesafe koymadan karakter ve durumla doğrudan bağlantı kuruyor. Bu çok çarpıcı bir şey, özellikle dayak yemeye gelince. Ruslar rol yapmaz. Maxim'in dövüldüğü sahneyi kare kare izledim; sekizincide hala hareket etmiyordu! Bu rahatsız edici!

Karakterin seyircinin sempatisini kaybetmeyeceğinden emin olarak, Kolia'nın katile dönüşmesini nasıl aktardınız?

Kolia kimseden bir şey istemedi. O, yavaş yavaş katile dönüşen bir kurban. Ben kötü adama değil kahramana benzeyen bir oyuncu istedim, ama isyan edeceğini düşünebileceğiniz biri. İşte belirsizliğin başladığı yer burası. Maxim ve Abdul-Khalim'in kısmen birbirlerine benziyor olmalarından dolayı da şanslıydım. Bu hiç de planlanmış bir şey değildi ama biri diğerinin gençlik hali olabilirdi. Küçük kardeşini terk etmek zorunda kalan tamamen bir kurban olan Hadji'de bu ayna etkisi benim daha çok ilgimi çekti.

Bir arkadaşın önünde soyunmak için çağrılan Kolia'nın vurarak isyan ettiği ve böylece üstlerinin saygısını kazandığı sahne çok önemli.

Kötüden daha kötüye nasıl gidersiniz? Her çıkış yolu kötü olduğunda, yaşama içgüdüsü öne çıkar. Kolia en iyi seçimi yaptığını düşünerek, en kötü seçimi yapar. Böyle bir dünyanın yani kamp, sürgün yeri, askeri birliğin olduğu bir dünyanın arkasındaki ilke sosyal veya sivil olan tüm değerleri yok etmektir. Artık gönülsüzlüğünüz ortadan kalkar, her şeyi değiştirmek zorundasınızdır. Zamanla bundan zevk almaya başlarsınız. Film olumludan olumsuza doğru olan bu gidişle ilgilidir. Konu askerlerin aşağılanması ve insanlığını kaybetmesi olduğunda, bu anlattıklarımızın gerçeklikten çok daha azı olduğunu vurgulamak istedim. Tanık ifadelerinde okuduklarımız dayanılmaz. Neyin dayanılmaz olduğu sorusu sinema için iyi bir soru. Dayanılmaz olarak yorumlanması gereken şeye izleyicinin nasıl dayanmasını sağlarsınız?

Kolia ve kışlanın eski işkencecisi yeniden bir araya geldiklerinde sanki dostlarmış gibi birbirlerini tebrik ederler.

Kolia'nın tüm yolculuğu bu şekilde; onu öldürdüğünde, hep bir neşeyle son bulur. Asker tarafından cennet olarak tarif edilen cehennem görüntüsünün yer aldığı yanan bina sahnesi en başından beri tüm film boyunca en sevdiğim sahneydi. Bu ilgimi çeken başka bir klişeydi: bir kâbusun ortasında bile birbirlerini tekrar gördüğüne sevinen o iyi eski silah arkadaşları.

Mülteci çocuklardan sorumlu Helen'i Annette Bening canlandırıyor.

Annette Bening, Çeçenistan ve Gürcistan hakkında çok kapsamlı bir araştırma yaptı. Çekimlerde iki haftadan uzun kaldı. İlk defa bu kadar uzağa seyahat edip, ilk kez bu kadar uzun süre evinden uzak kalmış, Annette ve Beatty'nin dört çocuğu var. Annette, Amerikan solunu temsil eder. Yalnızca popüler bir aktris değil, bir yıldız olduğu için Helen'e bir rolden daha fazlasını kattı. Kadınların durumu hakkında bir şeyler yapma sorumluluğunu ondan isteyebildiğim için mutluydum.

Daha önceden de söylediğim gibi film yansıma, ayna etkisi yoluyla ilerler. Helen, Carol'ın olmak isteyebileceği bir kadın. Kişisel bir sorunu yok, çocukları var, bir hayatı var, dengeli… Ama biraz da yorgun, çünkü sonuçta bir insan.

Peki ya Raïssa, o nasıl oyuncu oldu?

O da Hadji karakteri için oyuncu seçtiğimiz dönemde seçildi. Çok kız çocuğu gördük ve tek kelimeyle en iyisi oydu. Yüzü muazzam güçlü duruyor ama bütün şüphe ve zayıflıklarıyla o bir genç kız.

Aslında ben daha genç birini istedim ancak onu gördüğümde, biraz daha yetişkin, güçlü bir karakterle daha ilginç olacağını düşündüm. Onun da belirli bir motivasyonu vardı. Çekimlere başlamadan önce, aptal bir şekilde ona aktris olmanın eğlenceli olup olmadığını sordum ve o da hayır diye cevap verdi. Bu durumun çok eziyetli olduğunu ancak birilerinin bu filmi yapması gerektiğini ve bu kişinin kendisi olmak istediğini söyledi. 17 yaşındaydı… Beni çok etkiledi.

İnsan, ARAYIŞ ve önceki filmleriniz arasındaki farktan etkilenmekten kendini alıkoyamıyor.

Şu zamana kadar, biraz guguk kuşu gibi çalıştım. İlginç bulduğum şeyler için bir orayı bir burayı gagaladım 30 veya 90 yıl önceki işleri yeniden yaptım. Bu aynı zamanda bir aldatmaca, geriye dönüp baktığımdan beri daha modern bir bakış açısına ulaştım. Önceki filmlerimde izleyici bir gösteri izlediğini biliyordu. İlk defa burada, bir mesafe yok, her şey birinci sınıf. Asıl fikir savaşın kötü olduğunu ve ölmekten kaçmamamız gerektiğini söylemek değil…

ARTİST hoş bir filmdi. ARAYIŞ ise bambaşka bir şey. Hoş olmaya çalışmıyor. Siyasi bir film, savaş hakkında bir melodram yapma ve beni tamamen aşan konulara girme hakkımın olduğunu düşünmüyorum. Böyle bir film yapma seçimi çok hırslı ve hatta gösterişli bir hareket. Ancak ben bununla yaşayabilirim. Umarım bundan sonra özellikle çok sevdiğim bir tür olan komedi filmlerini yeniden yapabilirim.

Arayış'ın bir diğer yeniliği de çok hızlı geçen zaman.

Televizyon dizileri senaryo yazmada, oyunculukta ve yönetmede o kadar iyi bir kaliteye ulaştı ki, sinemanın başka yerlere doğru gitmesi gerekiyor. Bütünlüğü bozmadan karmaşık durumlar içine giren derin karakterlerin olduğu TV dizileri artık edebiyatın yerini almışken, doksan dakikalık filmler kinayeli bir biçimde eleştiriliyor. Bu yüzden ben de düşündüm ki iki buçuk saat kimsenin pek bilmediği bir çatışma hakkında birbirine paralel birkaç hikâyeyi anlatmak için iyi bir zaman.

Filmin sonu hakkında konuşabilir misiniz?

İyinin ve kötünün acımasız bir yüzleşme içinde gösterildiği bir filmde, ben izleyicilerin hepsinin belli sebeplerden dolayı bir hikâyesi olduğunu düşünmesini istedim. Film anlaşmazlık konusu yaratacak bir yerde durmuyor, linç etmiyor.

Kolia'yla olan son sahne işleri didaktik olmadan daha karmaşık bir hale sokar; bir canavarın doğuşundan çok bir insanı izlediğimizi anlarız. Genelde böyle filmlerde iki sorun vardır: ya konuya saygı duymadan sinemaya ağırlık verirsin, ya da konuya o kadar çok saygı duyarsın ki sinemayı unutursun, her ikisi de eşit derecede sıkıntılı bir durum. Ben bir tarihçi veya Çeçen halkının sözcüsü değil, bir yönetmenim ve bu sahnede, izleyiciye 'bu bir film' dedirtecek bir şeyler olmak durumunda.

Ayrıca, birbirine paralel birkaç hikâye olduğu için, farklı farklı çıkarlar da mevcut. Burada durum bu aslında. "İronik" bir son var, ne tamamen siyah ne de tamamen beyaz bir son bu. Bu iki buçuk saatten sonra, bana yapabileceğimin en azını yapmışım gibi geldi. Fakat ahlaki olarak sonu iyi biten her şey iyidir duygusunu veremezdim. ARAYIŞ filmindeki ahlak şuna dayanıyor; bir katil veya hayatta kalmaya çalışan birinin yolculuğu arasında seçim yapmanız gerekirse, hayat her zaman hayatta kalanların tarafındadır.

Röportaj Emmanuel Burdeau.

Oyuncular

Carole.....Bérénice Bejo
Helen.....Annette Bening
Kolia.....Maxim Emelianov
Hadji.....Abdul-Khalim Mamatsuiev
Raïssa.....Zukhra Duishvili
Elina.....Lela Bagakashvili
Albay.....Yuriy Tsurilo
Asker.....Anton Dolgov
Baba.....Mamuka Matchitidze
Anne.....Rusudan Pareulidze

Ekip

Yazan ve Yöneten ..... Michel Hazanavicius
Yapımcılar .... Thomas Langmann ve Michel Hazanavicius
Yardımcı Yapımcı ..... Emmanuel Montamat
Yapım Yönetim ..... Daniel Delume
Görüntü Yönetmeni ..... Guillaume Schiffman
Ses.....Jean Minondo
Kostüm Tasarım ..... Les Rincali
Yapım Tasarım ..... Emile Ghigo
Kurgu ..... Anne-Sophie Bion and Michel Hazanavicius
Oyuncu Seçimi .....Hervé Jakubowicz
Postprodüksiyon Yönetmeni .....Frank Mettre
Makyaj .....Lucia Bretones Mendez
Saç ..... Paul de Fisser

NoYo